

Bilaga 1 – Finansiering av nya reningsverket ÖVAR i Margretelund, Österåker

Ett nytt reningsverk i Margretelund ska byggas för att täcka Österåkers och Vaxholms nuvarande och framtida reningsbehov av spillvatten. Det nya verket, ÖVAR, kommer att byggas i tre etapper där etapp ett och två ligger i närtid och beräknas vara klara 2026 respektive 2028–29. Etapp 3 ligger längre bort i framtiden och är inte med i denna analys.

Roslagsvatten har presenterat förslag på hur investeringen kan finansieras.

Olika typer av finansiering

De olika typer av finansiering som har diskuterats av Roslagsvatten och Österåkersvatten är följande.

- Ägartillskott
- Räntefritt lån från Österåkers kommun
- Bidrag
- Höjning av anläggningstaxan
- Höjning av brukningstaxan

Ägartillskott minskar Österåkersvattens lånebehov och kan därmed sänka räntekostnader och amortering.

Räntefritt lån för del av Österåkersvattens investering i ÖVAR kan minska höjningarna av brukningstaxan.

WSP har åt Roslagsvatten gjort en omvärldsanalys för att se vilka bidrag som kan sökas. De tittade på bidrag från staten, Länsstyrelsens LOVA och LONA, Naturvårdsverket (bidrag för läkemedelsrening), HAV, EU-bidrag såsom Östersjöprojektet samt kompetensförsörjning/omställning och klimatprojekt. Inget av dessa bedömdes kunna vara aktuella för det aktuella projektet i sin helhet. Men för vissa delar såsom t ex ny slamhantering kan det finnas bidrag såsom t ex Klimatklivet att söka. För de delar där det är möjligt kommer bidrag att sökas.

Finansieringen föreslås därför ske via VA-taxan.

VA-taxan

VA-taxan består av två delar, dels anläggningsavgift som erläggs när en fastighet ansluts till VA-anläggningen, dels brukningsavgift som erläggs löpande för nyttjandet av VA-anläggningen. Fördelningen mellan anläggningsavgift och brukningsavgift är föreslagen till 45% respektive 55%. Det innebär att anläggningsavgiften, och tillkommande VA-kollektiv, ska belastas med 45% av finansieringen för investeringen. Brukningsavgiften, och befintligt VA-kollektiv, ska belastas med 55% av finansieringen för investeringen samt räntekostnader för lån.

Man kan resonera kring vilken fördelning mellan de båda kollektiven som är mest rättvis. Roslagsvattens fördelning utgår från kapacitetsbehovet. I de två första etapperna kommer 93 000 personequivallenter (pe) att rymmas i den nya anläggningen. 51 000 av dessa kommer utgöras av det befintliga VA-kollektivet som då kommer att få 55% av nyttan av den nya anläggningen istället för dagens anläggningar. Återstående kapacitet, för 42 000 pe, skapas för

att kunna möjliggöra anslutning av fler bostäder och nyttan ligger därför hos dem som kommer att anslutas.

Ett annat sätt att resonera kring fördelningen mellan de båda kollektiven är att den nya VA-anläggningen inte skulle ha byggts om det inte fanns behov av att ansluta nya bostäder, och att nyttan därför är mindre för det befintliga VA-kollektivet och större för det anslutande bostäderna. Det skulle innebära att en större andel borde bekostas av anläggningsavgiften. Men man kan också resonera som att det befintliga VA-kollektivet kommer dra nytta av lägre driftkostnader och större miljönytta i och med en anslutning till ÖVAR, och att det därmed är det befintliga VA-kollektivet som borde ta en större andel, då det skulle innebära stora kostnader att säkerställa motsvarande reningsgrad och kostnadseffektivitet i dagens reningsverk. Det finns därför flera olika sätt att resonera kring kostnadsfördelningen, och utifrån alla parametrar och värderingsgrunder finns det inte ett givet svar. Österåkeravatten har därför beslutat att gå på Roslagsvattens förslag på fördelning.

Anläggningstaxan

Österåkeravatten kommer sträva mot att anläggningsavgiften har full kostnadstäckning. Det innebär att den del av anläggningsavgifterna som ska finansiera anläggningen och som kommer komma in successivt i många år framöver kommer att användas till att amortera lånen. Räntor kommer däremot till 100 % att belasta bruksavgiften.

Taxor kräver alltid flera former av schabloner. Eftersom reningsverkens belastning baseras på hur många personer som är anslutna är detta ett bra mått att beräkna kostnaden utifrån att hitta en rättvis kostnadsfördelning. För finansieringen av ÖVAR, etapp ett och två, har projektets kostnader för Österåkersvattens del uppskattats till 1166 Mkr. Om varje nyttillkommande hushåll/lägenhet är 45 % av investeringen och i snitt omfattar 2,5 personer skulle det innebära en kostnadsökning per ny lägenhet motsvarande 36 658 kr exkl. moms för att nå kostnadstäckning. Gör vi justering av 5.8 för en mer rättvis fördelning av nyttan får vi en ekonomisk effekt, se tjänsteskrivelsens bilaga 4. Med denna effekt inkluderad innebär det en kostnadsökning per ny lägenhet med 31 833 exkl. moms.

Per ny lägenhet innebär 1 166 Mkr i kostnader att en intäkt motsvarande 31 833 kr exklusive moms, eller 39 791 kr inklusive moms behöver tas in för att nå full kostnadstäckning för investeringen.

Anläggningstaxan har fyra grund-schablonavgifter. Medan 5.1.a, servisavgift, och 5.1.c, tomtYTEavgift, avser att täcka de faktiska kostnaderna för den lokala utbyggnationen i ett tillkommande område (kostnadsparametrar) avser 5.1.b, del i huvudanläggning och 5.1.d, lägenhetsavgift, täcka kostnader i huvudanläggningen, såsom ledningsnät ned- och uppströms, pumpstationer, avloppsreningsverk och vattenverk (nyttoparametrar). I praktiken är dock inte uppdelningen fullt så perfekt.

Medan kostnaderna för den lokala utbyggnationen kan bli mer eller mindre lika för en villa och ett flerbostadshus (där de båda kan ha en servis och samma tomtYTE) så kan skillnaden i kostnad för att ta upp utrymme i ett vattenverk eller ett reningsverk vara stor eftersom fastigheterna har olika antal bostadsenheter. Att fördela kostnader för ett reningsverk på kostnadsparametrarna är därför inte lämpligt utan kostnaden bör tas ut på nyttoparametrar, och mest rättvis fördelning får vi om vi enbart höjer lägenhetsavgiften, 5.1.d, den avgift som alla betalar en per bostadsenhet.

Österåkeravatten avser att inför 2023 föreslå en justering av taxan i enlighet med vad som angivits ovan.

Brukningssavgift

Brukningsskollektiv ska finansiera 55 % av investeringen för Övar etapp 1 och 2. Utöver ett kapitalbehov på 55% av investeringen så ska brukningssavgiften även finansiera kapitalkostnader som låneräntor och borgningssavgifter för hela investeringen.

Hur stor påverkan kapitalkostnaden kommer att ha på taxehöjningen av brukningssavgiften beror helt på hur inflationen och med den räntorna utvecklar sej framöver. Men om lånen eller del av lånen som beror på kommunens utveckling och framtida behov (45% av investeringen) är räntefria ger detta en lägre höjning av brukningssavgiften.

De stora investerings- och kapitalkostnaderna som kommer fördelat under 2023 - 2026 behöver inte innebära att brukningstaxan höjs succesivt med lånebehovet.

Inför nästa års budget och taxejustering görs en ny analys av det ekonomiska läget.